

مقدمه

در کشورهای اسلامی، مفهومی رو به گسترش بوده که آن را با عنوان حسابداری ابزار و عقود مالی اسلامی می‌شناسند.

از گذشته تاکنون، برای سیستم حسابداری، اصول و چهارچوبی تعیین شده است. این چهارچوب‌ها با توجه به ملاک‌های خاصی، وضع شده‌اند.

این چهارچوب‌ها برای انجام فعالیت‌های حسابداری و رسیدگی به امور مالی روزمره، به کار گرفته می‌شوند.

در این مقاله قصد داریم در رابطه با مفهوم عقود اسلامی در حسابداری، اطلاعاتی را با هم بررسی کنیم.

چرا حسابداری اسلامی؟

در دین اسلام، بر رعایت حقوق مردم، تأکید شده است. اسلام همواره تأکید بسیار زیادی بر دوری از پایمال کردن حقوق مادی و معنوی افراد جامعه داشته است.

از آنجایی که اسلام، موازینی را برای انجام معاملات و رویدادهای اقتصادی معین کرده است، استفاده از این موازین در حسابداری نیز می‌تواند بسیار کارآمد باشد.

نهادهای نظارتی این نوع حسابداری

به طور کلی، تمامی قوانین و مقررات مربوط به حسابداری ابزار و عقود مالی اسلامی توسط نهادهای زیر تنظیم شده‌اند و در حال حاضر اجرای آن‌ها تحت نظارت این نهادها است:

الف) سازمان حسابداری و حسابرسی نهادهای اسلامی

ب) هیأت حسابداری استانداردهای مالزی

ج) گروه تدوین استانداردهای آسیا-اقیانوسیه

د) مرکز دانش مالیه اسلامی دلوویت

امور حسابداری در اسلام

در اسلام، راهکارهایی به انسان ارائه شده است تا با بهره‌گیری از آن‌ها، بتواند عدالت و درستکاری را در امور مالی و اقتصادی رعایت کند.

مجموعه قوانین و راهکارهای ارائه‌شده توسط دین اسلام در زمینه مالی و اقتصادی، تحت عنوان قوانین عدالت اقتصادی شناخته می‌شود.

در دین اسلام، به تمامی ابعاد مختلف جامعه پرداخته شده تا مساوات مالی و اقتصادی برای افراد برقرار باشد. اسلام در قوانین عدالت اقتصادی، انجام امور اقتصادی را آسان‌تر کرده است.

ابزارهایی که در حسابداری اسلامی برای تأمین منابع مالی و اقتصادی استفاده می‌شوند، از هرگونه ربا و ناپاکی، دور هستند.

همچنین در این نوع حسابداری، تلاش برای مبارزه با فساد مالی نیز نستوه است.

تعریف حسابداری ابزار و عقود مالی اسلامی

به بیان ساده، حسابداری ابزار و عقود مالی اسلامی، یکی از زیر شاخه‌های دانش حسابداری است. اما در این نوع روش انجام حسابداری، تأکید بیشتری بر احکام شرعی اسلام به عمل آمده است.

از نظر اساسی، این دسته از حسابداری نیز مانند شاخه‌های دیگر آن است؛ با این تفاوت که افراد مشغول به فعالیت در این حوزه، باید آگاهی و درک کاملی از مباحث شرعی اسلام داشته باشند.

تطبیق تمامی امور مالی و اقتصادی با تعالیم اسلامی، از مهمترین وظایف افراد مسئول در این حوزه می‌باشد.

هدف حسابداری اسلامی

درواقع هدف بسیار ساده ای برای این نوع حسابداری وجود دارد:

اولین مورد آن، این است که تمامی گزارشات مالی، رویدادهای اقتصادی و بررسی‌های عملکرد مالی، تعیین ارزش کالا و محاسبه سود و زیان و مواردی از این قبیل بر اساس عقود اسلامی اجرا شوند.

عقود اسلامی را می‌توان به طور ساده و روشن، چهارچوبی دانست که اسلام برای رعایت حقوق مردم جامعه، تعیین کرده است.

نکته جالب این است که این شاخه از دانش حسابداری، برخلاف سایر روش‌های مورد استفاده حسابداری نیست؛ بلکه فقط با مواردی مخالف است که با شریعت اسلام در تضاد قرار دارند.

وظایف سازمان‌ها و نهادهای مسئول

سازمان‌های حسابداری و حسابرسی نهادهای مالی اسلامی، مکلف به تعیین منافع افراد بوده و باید وظایف خود را در قبال انجام تعهدات به آنها همواره سرلوحه کار خود قرار دهند.

دیگر وظیفه سازمان‌ها و نهادهای مسئول، کمک به حفاظت از دارایی‌های افراد ذینفع است. هدف از این کار این است که مبادا این افراد متضرر شوند و یا در اجرای بانکداری اسلامی، کوتاهی مشاهده شود.

سازمان باید تلاش کند تا همواره اطلاعات مفید را در اختیار استفاده‌کنندگان قرار دهد تا آن‌ها بتوانند درباره حسابداری ابزار و عقود مالی اسلامی دانش بیشتری کسب کنند و به گسترش بانکداری اسلامی کمک کنند.

این موضوع ممکن است پیچیده به نظر برسد، اما در واقع، با انجام صحیح تکالیف تعیین‌شده، حسابداری و بانکداری اسلامی می‌تواند در مدت‌زمانی نسبتاً کوتاه، رشد کند.

اصول مهم مد نظر نهادهای اسلامی

گفتیم که بخش زیادی از این شاخه حسابداری، تفاوت چندان با اصول پذیرفته شده حسابداری در دنیا ندارد.

با این حال، در دو مورد، تأکید بیشتری در حسابداری ابزار و عقود مالی اسلامی، وجود دارد.

اولین مورد قابل فهم بودن قوانین است.

قوانین مربوط به فعالیت‌های مالی و اقتصادی باید بر پایه تفکر و منطق باشند. همچنین، این قوانین باید به گونه‌ای تدوین شوند که افراد بتوانند به راحتی آن‌ها را درک و تحلیل کنند.

دومین مورد درباره قوانین امور مالی، شفاف بودن آن‌ها می‌باشد.

شفافیت از دیگر ویژگی‌های چهارچوب اقتصادی اسلامی است که به موجب آن باید حقوق و تعهدات افراد در قبال تمام رویدادهای مالی، مشخص و واضح باشد.

نتیجه‌گیری

در این مقاله تلاش کردیم تا در رابطه با چهارچوب اقتصادی دین اسلام آشنا شویم.

چهارچوبی که اسلام برای فعالیت‌های اقتصادی مشخص کرده، با نام عقود اسلامی شناخته می‌شود. این عقود با هدف حفظ حقوق افراد و جلوگیری از فساد مالی شکل گرفته‌اند.

سازمان‌های حسابداری و حسابرسی نهادهای مالی اسلامی، علاوه بر وضع مقررات و نظارت بر اجرای آن‌ها، باید بانکداری و حسابداری اسلامی در دنیا را گسترش دهند.